

Utbildningsförvaltningen
Carina Westh
0171-626446
carina.westh@enkoping.se

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Uppdrag om ventilationsutbildning på Komvuxnivå

Förslag till beslut

Förslag till nämnden

1. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden tackar för informationen.
2. Uppdraget att utreda införandet av en ettårig ventilationsutbildning i egen regi på komvux-nivå anses avslutat.
3. Utbildningsförvaltningen bevakar det uppdrag som Uppsala har kring att starta en ventilationsutbildning.

Beskrivning av ärendet

Den 13 april 2022, paragraf 57, fick förvaltningen i uppdrag av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden att utreda införandet av en ettårig ventilationsutbildning på komvux-nivå (yrkesutbildning på gymnasienivå) för att utbilda till bristyrket ventilationsmontörer och ventilations- och driftstekniker. Utredningen skulle genomföras med tidsplan anpassad för att kommunen ska kunna ansöka om sådan utbildning på regionalnivå om nämnden beslutar att vi önskar införa utbildningen.

Utbildningsförvaltningens bedömning

I bilaga 01 finns den utredning som efterfrågades av nämnden i sin helhet. Sammantaget gör utbildningsförvaltningen bedömningen att Enköpings kommun inte bör starta en ventilationsutbildning på Komvux-nivå. Bedömningen grundar sig bland annat på att Enköpings kommun saknar de lokaler, den kompetens och den utrustning som krävs för att bedriva en ventilationsutbildning. Ett beslut att starta en utbildning skulle därför kräva att en upphandling i extern regi påbörjas. De utbildningar som Enköpings kommun har bedrivit inom ventilationsområdet har av olika skäl fått läggas ner, bland annat på grund av begränsad efterfrågan och på grund av svårigheter för målgruppen att tillgodogöra sig utbildningen. Samtidigt konstaterar förvaltningen att det redan finns projekt i regionen som avser möta behovet inom ventilations- och driftteknikerområdet regionalt och att det finns vissa tveksamheter kring hur stort efterfrågan på arbetsmarknaden faktiskt är. Även om

arbetsförmedlingen bedömer att finns stora chanser till jobb nationellt så ser efterfrågan på arbetskraft ut att vara mindre regionalt. Vid start av nya yrkesutbildningar ska samverkan ske regionalt, ett krav som kommer bli än tydligare i samband med att den nya lagstiftningen dimensionering av utbildningar på gymnasial nivå träder i kraft.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Uppdrag om ventilationsutbildning på Komvuxnivå, daterad 2022-12-01

Bilaga 01 Utredning om att införa en ettårig ventilationsutbildning på Komvuxnivå

Bilaga 02 Protokollsutdrag från utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens sammanträde den 13 april 2022, paragraf 57

Linda Lindahl
Förvaltningschef
Enköpings kommun

Carina Westh
Verksamhetschef
Enköpings kommun

Kopia till:
Vuxenutbildningen, för kännedom

Utbildningsförvaltningen
Carina Westh
0171-625803
carina.westh@enkoping.se

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utredning om att införa en ettårig ventilationsutbildning på Komvuxnivå

Bakgrund

Den 13 april 2022, paragraf 57, fick förvaltningen i uppdrag av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden att utreda införandet av en ettårig ventilationsutbildning på komvux-nivå (yrkesutbildning på gymnasienivå) för att utbilda till bristyrket ventilationsmontörer och ventilations- och driftstekniker. Utredningen skulle genomföras med tidsplan anpassad för att kommunen ska kunna ansöka om sådan utbildning på regionalnivå om nämnden beslutar att vi önskar införa utbildningen.

Bakgrunden till uppdraget från nämnden var ett ledamotsinitiativ från Nystart Enköping där man bland annat ville att förvaltningen skulle få i uppdrag att undersöka möjligheten att genomföra en 1-årig ventilationsutbildning på komvux-nivå för att bevara den uppbyggda kompetensen om ventilation nu när vi fick ställa in YH utbildningen. På detta svarade förvaltningen att en ventilationsutbildning på komvux-nivå inte är något som verksamheten i dagsläget har undersökt. Avgörande för att man ska välja att erbjuda en utbildning är att det finns ett efterfrågan från arbetsmarknaden, vilket skulle behöva utredas. Utöver detta behöver beslutet om vilka utbildningar som ska erbjudas göras i samverkan med regionen, vilket sker under våren varje år. Detta är en förutsättning för att få statsbidrag.

Med utgångspunkt i detta gav nämnden förvaltningen i uppdrag att utreda frågan vidare.

Tidigare ventilationsutbildningar i Enköping

Utbildning till ventilationstekniker på gymnasialnivå, 2017–2018

Utbildning till *ventilationstekniker*, 1000p på gymnasial nivå, bedrevs under hösten 2017 och våren 2018. Till utbildningen sökte 26 personer varav 19

personer antogs. 11 elever slutförde utbildningen. Av dessa 11 elever klarade 7 elever hela utbildningen med godkända betyg.

Mot bakgrund av den låga måluppfyllelsen, höga kostnader samt samordningsproblem beslutades det att inte fortsätta bedriva utbildningen. Den låga måluppfyllelsen kan delvis förklaras med att eleverna saknade förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, men också att utbildningen inte var anpassad till det faktum att många av eleverna hade ett annat modersmål än svenska. Samordningsproblemen handlade om svårigheter att anskaffa APL-platser och kvalificerade lärare, schemaläggning och kommunikation med eleverna.

Utbildning till ventilationsingenjör på yrkeshögskolan, 2018–2020

Utbildning till ventilationsingenjör bedrevs av yrkeshögskolan under perioden 2018–20. Utbildning upphörde efter 2020 på grund av minskat antal sökande. Det minskade antalet sökande kan i sin tur delvis förklaras med ett minskat intresse för tekniska utbildningar inom yrkeshögskolan generellt.

	Ansökningar	Antagna	Examinerade
2018	29	15	14
2019	18	18	15
2020	15	15	12

Ansökan om kurser riktade till yrkesverksamma

Ansökan att få bedriva kurser riktat till yrkesverksamma inom ventilationsområdet har efter 2020 lämnats in till Myndigheten för yrkeshögskolan. Dessa har fått avslag med motiveringen att arbetslivsanknytningen är bristfällig.

Yrkesutbildningar på komvux-nivå

Målen med den kommunala vuxenutbildningen framgår av 20 kap. 2§ skollagen. Av särskild vikt att för yrkesutbildningarna är att vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt utbildningen ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. En bedömning om huruvida en yrkesutbildning bör startas behöver därför beakta arbetsmarknadens, och till viss del också individers, efterfrågan av utbildningen och då utbildningsutbudet ska samverkans regionalt behöver även de regionala förutsättningarna vägas in.

Arbetsmarknadens behov

Arbetsförmedlingen gör regelbundet bedömningar om möjligheten till arbete inom olika yrkesområden. Ventilationstekniker bedöms av Arbetsförmedlingen ha mycket stora möjligheter till arbete år 2022 och även 2026 enligt Arbetsförmedlingens prognoser. Även drifttekniker vid värme- och vattenverk samt kyl- och värmepumpstekniker bedöms ha stora möjligheter till arbete 2022 och stora eller mycket stora möjligheter till arbete 2026.

Genom Arbetsförmedlingens platsbank går det också att få en nulägesbild kring hur behovet av arbetskraft ser ut regionalt.

Per den 1 november 2022 fanns 35 annonser med 56 jobb med sökord ventilationsmontör varav tio arbeten i Stockholm. Ingen utlyst tjänst fanns i Uppsala län eller i Västmanland. Vid samma datum fanns 286 annonser med 355 jobb med sökord ventilations- och driftstekniker varav tre lediga tjänster i Uppsala län, 18 tjänster i Stockholms län och en tjänst i Västmanland.

Enligt Enköpings kommuns näringslivsenhet har det hos branschen lyfts att det finns en brist och efterfrågan på kompetens inom ventilation men inte specificerat exakt vilken kompetens detta skulle utgöra.

Efterfrågan hos arbetssökanden

Vad gäller efterfrågan hos individer som skulle vara behöriga att söka utbildningen så är det dagsläget ingenting som kan bedömas säkert. Det som är känt i dagsläget är att Enköpings kommun sedan 2019 inte tagit emot någon ansökan att få läsa en ventilationsutbildning i annan kommun, vilket tyder på att efterfrågan är begränsad.

Regional samverkan vid uppstart av yrkesutbildning

Vid uppstart av nya yrkesutbildningar ska samverkan ske med Arbetsförmedlingen och RESAM (Upplandskommuner i samverkan). RESAM bygger på ett avtal om samverkan mellan Enköpings kommun och sju andra kommuner (Heby kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, Tierps kommun, Uppsala kommun, Älvkarleby kommun, Östhammars kommun). Enligt avtalet ska samråd och beslut om utbud ske inom RESAM utifrån en gemensam bedömning av arbetslivets behov. Samråd om yrkesutbildningar specifikt ska ske vid minst två tillfällen per år och för yrkesutbildningarna söks gemensamt statsbidrag som fördelas inom RESAM.

Även om de i nuvarande samverkansavtal inte finns något som hindrar att de samverkande kommunerna startar nya yrkesutbildningar så är samverkansavtalet i linje med regeringens krav på ökade krav på regional samverkan. Den nya lagstiftningen som träder i kraft på området den 1 juli 2023 (för att appliceras på utbildning från och med 2025) syftar till att arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar, bland annat yrkesutbildningar, inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Detta ska uppnås bland annat genom att kommunerna genom avtal samverkar med minst två andra kommuner om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i ett primärt samverkansområde.

Utbildningsutbud i samverkansområdet

Uppsala kommun har inlett en upphandlingsprocess för att upphandla en utbildning till ventilationstekniker. Om utbildningen startas skulle det innebära att Enköping kommuns medborgare, inom ramen för samverkanverksavtalet i regionen (ReSam), ges möjlighet att studera i Uppsala.”

Arbetsförmedlingen i Uppsala erbjuder sedan 2022-02-02 Arbetsmarknadsutbildning till Kyl- och värmepumpmontör. Intresset är stort men det är svårt att fylla utbildningarna då det bland annat finns krav på goda kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig utbildningen. Arbetsförmedlingen arbetar även kring en förfrågan om en rekryteringsutbildning (en skraddarsydd utbildning inom ramen för en eller flera arbetsmarknadsutbildningar där en eller flera arbetsgivare har uttryckt ett behov att rekrytera. Arbetsförmedlingen har även en pågående upphandling och utvärdering kring arbetsmarknadsutbildning för Ventilationsmontörutbildning.

Förvaltningens bedömning

Sammantaget gör utbildningsförvaltningen bedömningen att Enköpings kommun inte bör starta en ventilationsutbildning på Komvux-nivå. Bedömningen grundar sig bland annat på att Enköpings kommun saknar de lokaler, den kompetens och den utrustning som krävs för att bedriva en ventilationsutbildning. Ett beslut att starta en utbildning skulle därför kräva att en upphandling i extern regi påbörjas. De utbildningar som Enköpings kommun har bedrivit inom ventilationsområdet har av olika skäl fått läggas ner, bland annat på grund av begränsad efterfrågan och på grund av svårigheter för

målgruppen att tillgodogöra sig utbildningen. Samtidigt konstaterar förvaltningen att det redan finns projekt i regionen som avser möta behovet inom ventilations- och driftteknikerområdet regionalt och att det finns vissa tveksamheter kring hur stort efterfrågan på arbetsmarknaden faktiskt är. Även om arbetsförmedlingen bedömer att finns stora chanser till jobb nationellt så ser efterfrågan på arbetskraft ut att vara mindre regionalt. Vid start av nya yrkesutbildningar ska samverkan ske regionalt, ett krav som kommer bli än tydligare i samband med att den nya lagstiftningen dimensionering av utbildningar på gymnasial nivå träder i kraft.

Paragraf 57

Ärendenummer UAN2021/485

Ledamotsinitiativ från Nystart Enköping (NE) om Yrkeshögskolan

Beslut

1. Ledamotsinitiativet anses besvarat.
2. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden tar ett principbeslut om att Enköping ska ha som mål att anordna fler yrkeshögskoleutbildningar för att säkerställa att arbetslösa kan byta yrkesbana och komma i arbete. (1)
3. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har ansvar för att ta strategiska beslut inom nämndens område och därför beslutar att förvaltningen ges i uppdrag att se över beslutsprocessen så att nämnden involveras i beslutprocessen om vilka yrkesutbildningar som planeras, söks eller läggs ned. (2)
4. Att förvaltningen får i uppdrag att utreda att införa en 1-årig ventilationsutbildning på komvux-nivå för att utbilda till bristyrket ventilationsmontörer och ventilations- och driftstekniker. Utredningen ska genomföras med tidsplan anpassad för att kommunen ska kunna ansöka om sådan utbildning på regionalnivå om nämnden beslutar att vi önskar införa utbildningen. (4)

Reservationer

Reservation från Nystart Enköping

"Nämnden har idag tagit beslut som gör att nämnden ska involveras på strategisk nivå gällande yrkeshögskoleutbildningarna och att man nu äntligen ska undersöka det nästan ett år gamla förslaget från Nystart Enköping om att införa ventilationsutbildning på komvux-nivå. Vår kommun har en i Sverige unik koncentration av ventilationsföretag efter Bahco tiden och att vi helt skulle sakna utbildningar till ett bristyrke som berör så många företag i vår stad är oacceptabelt. Det är glädjande att en enig nämnd ställde sig bakom att vi behöver utreda om det går att införa en sådan utbildning.

Däremot reserverar jag mig på grund av att vårt tredje yrkande om att få mer komplett information gällande marknadsinsatser inte fick gehör i nämnden. Det må vara sant att nämndledamöter kan ställa frågor om vad de vill så att nämndledamöter är fria att försöka få klarhet i hur förvaltningen hanterat

marknadsinsatser för yrkesutbildningarna. Det som konkret hänt under mandatperioden är dock att förvaltningen utan att informera nämnden slutat annonsera i fackpressen om våra ventilationsutbildningar. En ordning där nämnden endast får väsentlig information om enskilda ledamöter råkar veta att saker undanhålls nämnden kan inte vara rimlig.

Enligt de kontakter om Nystart Enköping varit i kontakt med förklarar bristen på annonseringen kollapsen i söktrycket till ventilationsutbildningen så det är ingen liten information som undanhållits nämnden. Jag brukar här ordet undanhållits här eftersom Nystart Enköping i nämnden, innan utbildningen ställdes in, ställde frågor om vilka aktiviteter som förvaltningen gjorde för att säkra det blir sökanden till ventilationsutbildningen. Ingen gång fick nämnden då svaret att förvaltningen dragit in annonsering i fackpressen.

Om tjänstemännen inte självmant informerar om saker som detta när de får direkt fråga i ämnet så brister hanteringen grovt och det behövs uppenbart tydliga policys hur tjänstemännen ska informera när man krymper ambitionsnivån på detta sätt. Vi beklagar att nämnden inte tog chansen att täppa till detta hål idag genom att bejaka vårt yrkande.

Ansvaret för att vi har två utbildningar inom ventilation som behövt ställas in under mandatperioden faller tungt på den blågröna partigruppen som säger sig styra Enköping och som deltagit på mötena där Nystart Enköping väckt frågan om att ventilationsutbildningen utan att reagera vare sig på mötet eller fram till yrkeshögskoleutbildningarna behövde ställas in. "

Per-Anders Staav (ledamot)
Nystart Enköping

Beskrivning av ärendet

Ett ledamotsinitiativ om yrkeshögskolan väcktes av Margareta Ekblom (NE) i utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden den 20 maj 2021 och skickades till förvaltningen på beredning. I ledamotsinitiativet lyfts bland annat att det finns en oro att yrkeshögskolan i Enköping hotas av nedläggning på grund av ett minskande söktryck. I ledamotsinitiativet lämnas fyra yrkanden:

- 1.Att UAN tar ett principbeslut om att Enköping ska ha som mål att anordnaryrkeshögskoleutbildningar för att säkerställa att arbetslösa kan byta yrkesbana och komma i arbete
- 2.Att UAN ger förvaltningen i uppdrag att löpande redovisa till nämnden vilka marknadsföringsinsatser man valt att göra respektive valt att inte att göra. Detta

gällande marknadsföringsinsatser för att säkerställa att vi får tillräckligt mångasökande till våra utbildningar.

3. Att förvaltningen får i uppdrag att undersöka möjligheten att genomföra en 1-årig ventilationsutbildning på komvux-nivå för att bevara den uppbyggda kompetensen om ventilation nu när vi fick ställa in YH utbildningen.

4. Att förvaltningen får i uppdrag att ta fram förslag på en policy om allokering av resurser för marknadsföring av yrkeshögskolans utbildningar som kan användas i kontakt med Myndigheten för yrkeshögskola för att försöka övertyga myndigheten om att det är rimligt att fortsätta bevilja kommunen tillstånd för befintliga och nya YH utbildningar.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Utveckling av yrkeshögskolan

Förvaltningens bedömning är att en nedläggning av Yrkeshögskolan i Enköpings kommun inte är aktuell. Avsikten framöver är att bibehålla befintlig utbildningsverksamhet och att försöka utöka utbildningsutbudet.

Den trädgårdsmästarutbildning som bedrivs i yrkeshögskolans regi har de senaste åren haft ett högt söktryck med drygt 100 sökande till 30 platser. Vid den senaste avläsningen (maj 2021) var det till exempel 25 procent av de som sökte som fick en plats. Av de som gått klart utbildningen de senaste två åren fick i genomsnitt 95% examen och 92% anställning efter sex månader.

Trädgårdsmästarprogrammet är beviljat till och med år 2026 och avsikten är att söka nytt tillstånd för att få bedriva kursen även efter att nuvarande tillstånd går ut. Jämförelsevis har den utbildning till ventilationsingenjör som tidigare bedrivits, och som omnämns i ledamotsinitiativet, inte alls haft samma söktryck. Under de år som utbildningen bedrivits har antalet sökanden pendlat mellan 20 och 36 stycken per år. Detta var en av anledningarna till att man valde att inte ansöka på nytt utan istället se över hur utbildningen skulle kunna göras om.

För att utöka utbildningsverksamheten har yrkeshögskolan ansökt om att få starta två kortare kurser med start hösten 2022: Ekosystemtjänster – grönblå utemiljöer samt Projektering och kalkylering av ventilationssystem. Svar på om kurserna blivit beviljade kommer i maj. En ansökan om en längre utbildning, med inriktning IT-säkerhet, är påbörjad och ska lämnas in i juni 2022. Där kommer svar först januari 2023.

Ett samarbete inom Fyra Mälarstäder (4M) angående yrkesutbildningar har tidigare funnits, men arbetsgruppen är i nuläget vilande. Satelitutbildningar är ytterligare en möjlig väg för att komplettera utbildningsutbudet, med utbildningar som är på ett längre avstånd än pendlingsavstånd. Om sådana lösningar är möjliga beror på utbildningarnas genomförande och utbildningsplaner.

Marknadsföringsinsatser

Vad gäller marknadsföring så har yrkeshögskolan sedan 2018 lagt mellan 65 000 och 150 000 kronor årligen på marknadsföring. Insatserna har bestått av synlighet i ledande studerandeportaler, webbannonsering, annonser i tryckt media, riktad annonsering i sociala medier, utskick samt deltagande i mässor och event. Bedömningen vad gäller ventilationsprogrammet är dock att det var begränsad efterfrågan snarare än avsaknad marknadsföring som förklarade det begränsade söktrycket.

Samtidigt bör man vara medveten om att även om yrkesutbildningen finansieras av staten så är eventuella marknadsföringsinsatser en kostnad för kommunen. För att höja ambitionen kring marknadsföring behöver alltså kommunala medel tillföras. Detsamma gäller arbetet med att förbereda ansökningar, där statlig finansiering blir aktuell först i de fall utbildningarna godkännts och startats.

Ventilationsutbildning på komvux (kommunal vuxenutbildning)

Vad gäller en ventilationsutbildning på komvux-nivå så är behovet av detta inte något som verksamheten i dagsläget har undersökt. Avgörande för att man ska välja att erbjuda en utbildning är att det finns ett efterfrågan från arbetsmarknaden, vilket skulle behöva utredas. Utöver detta behöver beslutet om vilka utbildningar som ska erbjudas göras i samverkan med regionen, vilket sker under våren varje år. Detta är en förutsättning för att få statsbidrag.

Relationen till Myndigheten för yrkeshögskolan

Avslutningsvis vad gäller relationen till Myndigheten för yrkeshögskolan, som också omnämns i initiativet, så är bedömningen att Enköpings kommun har ett gott anseende hos myndigheten, även om kommunen är att betrakta som en mindre anordnare. Ett bevis på detta är bland annat att Enköpings kommun sitter som studeranderepresentanter i granskningsrådet vid utbildningsdepartementet, på Myndigheten för yrkeshögskolans rekommendation. Förvaltningen ser därför inte ett behov av att övertyga myndigheten om att Enköpings kommun är en kompetent utförare av yrkeshögskoleutbildningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2022-04-05

Bilaga 01 Ledamotsinitiativ om yrkeshögskolan från Nystart Enköping, daterat 2021-05-18

Bilaga 02 Protokollsutdrag från utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens sammanträde den 19 maj 2021, paragraf 103

Utbildningsförvaltningens förslag till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Ledamotsinitiativet anses besvarat.

Utskottets beredning

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott har berett ärendet den 30 mars 2022.

Utskottets förslag till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Ledamotsinitiativet anses besvarat.

Yrkanden

Per- Anders Staav, Nystart Enköping (NE) yrkar:

1. Att Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden tar ett principbeslut om att Enköping ska ha som mål att anordna fler yrkeshögskoleutbildningar för att säkerställa att arbetslösa kan byta yrkesbana och komma i arbete.
2. Att Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har ansvar för att ta strategiska beslut inom nämndens område och därför beslutar att förvaltningen ges i uppdrag att se över beslutsprocessen så att nämnden involveras i beslutprocessen om vilka yrkesutbildningar som planeras, söks eller läggs ned.
3. Att Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden bestämmer policyn att förvaltningen löpande ska redovisa till nämnden vilka marknadsföringsinsatser man valt att göra respektive vilka marknadsinsatser som kommunen tidigare brukade göra men som man nu valt bort att göra för att få sökanden till våra yrkesutbildningar.
4. Att förvaltningen får i uppdrag att utreda att införa en 1-årig ventilationsutbildning på komvux-nivå för att utbilda till bristyrket ventilationsmontörer och ventilations- och driftstekniker. Utredningen ska genomföras med tidsplan anpassad för att kommunen ska kunna ansöka om sådan utbildning på regionalnivå om nämnden

beslutar att vi önskar införa utbildningen.

5. Att förvaltningen får i uppdrag att undersöka möjligheten att bedriva gymnasieprogrammet VVs- och fastighetsprogrammet med inriktning ventilation där kompetens och resurser kan delas med motsvarande utbildning för Komvux och yrkeshögskola. Antingen helt i egen regi eller i samarbete med andra aktörer (exempelvis 4M kommunerna).

Mats Flodin (M) yrkar avslag till tilläggsyrkande nr 3 och 5 från Nystart Enköping.
Solweig Eklund yrkar avslag till tilläggsyrkande nr 3 och 5 från Nystart Enköping.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om nämnden kan besluta att ledamotsinitiativet anses besvarat samt tilläggsyrkande 1,2 och 4 och finner att så sker.